

KIẾN THỨC, THÁI ĐỘ CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC THÁI BÌNH VỀ VACCINE PHÒNG COVID-19 NĂM HỌC 2021-2022

Nguyễn Xuân Bái¹, Phạm Tuấn Đạt¹,
Đoàn Văn Ánh¹, Hà Thị Thu Hiền^{1*}

TÓM TẮT

Mục tiêu: Tìm hiểu kiến thức, thái độ của sinh viên trường Đại học Y Dược Thái Bình về vaccine phòng COVID-19 năm học 2021-2022.

Đối tượng và phương pháp nghiên cứu: Nghiên cứu mô tả cắt ngang trên 1200 sinh viên trường Đại học Y Dược Thái Bình. Thời gian nghiên cứu từ tháng 10/2021 đến tháng 5/2022.

Kết quả: 99,3% sinh viên đã biết đến vaccine phòng COVID-19; 52,6% sinh viên rất quan tâm đến vaccine phòng COVID-19. 60,3% sinh viên cho rằng tất cả mọi người nên được tiêm vaccine phòng COVID-19. Sinh viên cho rằng phản ứng toàn thân sau tiêm vaccine là sốt (88,6%) và mệt mỏi (85,3%). Sốc phản vệ là tai biến nặng sau tiêm vaccine phòng COVID-19 (87,3%). 66,5% sinh viên nghĩ rằng với trường hợp xảy ra tai biến nặng sau tiêm vaccine cần đến bệnh viện ngay để được cấp cứu kịp thời.

Từ khóa: Sinh viên, vaccine, COVID-19

ABSTRACT

KNOWLEDGE, ECOLOGY OF STUDENTS UNIVERSAL OF MEDICAL AND PHARMACEUTICAL STUDIES ABOUT COVID-19 PREVENTING VACCINES SCHOOL YEAR 2021-2022

Objective: Get knowledge, ecology of Thai Binh University of Medicine and Pharmacy about COVID-19 vaccine in the academic year 2021-2022.

Method: A descriptive cross-sectional study on 1200 students of Thai Binh University of Medicine and Pharmacy. Header time from 10/2021 to 5/2022.

Results: 99,3% of students knew about COVID-19 vaccine; 52,6% of students are very interested in the COVID-19 vaccine. 60,3% of students think everyone should be vaccinated against COVID-19. Students reported that systemic

reactions after vaccination were fever (88,6%) and fatigue (85,3%). Feedback was a complication after vaccination against COVID-19 (87,3%). 66,5% of students think that in case of an accident after vaccination, it is necessary to go to the hospital immediately for timely emergency.

Keywords: Student, vaccine, COVID-19

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đại dịch COVID-19 là một trong những đại dịch khủng khiếp diễn ra với con người từ đầu thế kỉ XXI đến nay. Các biện pháp như giãn cách xã hội, cách ly y tế hay phong tỏa đều được chứng minh chỉ là giải pháp tình thế trong việc kiểm soát và chấm dứt đại dịch COVID-19. Tại thời điểm này việc tiêm phòng vaccine COVID-19 nhằm nhanh chóng đạt trạng thái miễn dịch cộng đồng trở thành mối quan tâm hàng đầu của các Chính phủ trên toàn thế giới.

Với mọi nguồn lực, ứng dụng các công nghệ cả mới và cũ vaccine COVID-19 đã nhanh chóng được giới thiệu và triển khai trên phạm vi toàn thế giới như vaccine Sputnik V của Nga, Sinopharm của Trung Quốc, AstraZeneca được nghiên cứu bởi Đại học Oxford hay công nghệ mRNA đang cần được kiểm chứng của Pfizer và Moderna. Thời gian vaccine phát triển gấp rút như vậy ngắn hơn rất nhiều so với các vaccine thông thường gây nên nhiều câu hỏi về tính an toàn của vaccine, mức độ ảnh hưởng đến các vấn đề như sức khỏe, sinh sản, khả năng tình dục, hay với trẻ em và thể hệ sau này...

Trước thực tế đó và hiện nay chưa có một nghiên cứu nào nói về kiến thức và thái độ của sinh viên với việc tiêm vaccine phòng COVID-19. Nhằm muốn có một tài liệu đánh giá và làm tiền đề cho các nghiên cứu, chính sách về tiêm vaccine trong tương lai, nhóm nghiên cứu thực hiện đề tài với mục tiêu: Nhận xét kiến thức, thái độ của sinh viên trường Đại học Y Dược Thái Bình về vaccine phòng COVID-19 năm học 2021-2022.

II. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng, địa điểm, thời gian nghiên cứu

+ Đối tượng nghiên cứu: Sinh viên Trường Đại học Y Dược Thái Bình.

Tiêu chuẩn lựa chọn: Sinh viên đang học tại Trường Đại học Y Dược Thái Bình đồng ý tham gia nghiên cứu

1. Trường Đại học Y Dược Thái Bình

*Chịu trách nhiệm chính: Hà thị Thu Hiền

Email: drphamtuandat@gmail.com

Ngày nhận bài: 29/9/2022

Ngày phản biện: 10/10/2022

Ngày duyệt bài: 18/10/2022

Tiêu chuẩn ngoại trừ: Sinh viên không đủ tiêu chuẩn trên.

+ Thời gian và địa điểm nghiên cứu

- Thời gian nghiên cứu: Từ tháng 10/2021 đến tháng 5/2022.

- Địa điểm nghiên cứu: Trường Đại học Y Dược Thái Bình.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

+ Thiết kế nghiên cứu

Nghiên cứu mô tả thông qua một cuộc điều tra cắt ngang trực tuyến trên nền tảng google form.

+ Cỡ mẫu và phương pháp chọn mẫu

Cỡ mẫu:

Cỡ mẫu tính theo công thức xác định một tỷ lệ:

$$n = Z^2_{(1-\frac{\alpha}{2})} \frac{p(1-p)}{d^2} \times DE$$

Trong đó: n: là số sinh viên tham gia nghiên cứu

Z: là hệ số tin cậy tính theo α , chọn $\alpha = 0,05$. Tra bảng ta có $Z = 1,96$.

p: Tỷ lệ sinh viên có kiến thức đúng về tiêm vaccine phòng COVID-19 ($p = 0,5$).

d: hệ số tin cậy mong muốn, chọn $d = 0,04$

DE: Hệ số ảnh hưởng (Design effect) $DE = 2,0$

Thay các dữ liệu vào công thức tính được $n = 1200$

Phương pháp chọn mẫu:

- Chọn khối sinh viên từ năm thứ nhất đến năm thứ 6 học tập tại Trường Đại học Y Dược Thái Bình.

- Chọn đối tượng điều tra: Tất cả các mã ngành, tiến hành chọn mẫu ngẫu nhiên đơn. Để phù hợp với thiết kế chọn mẫu, nhóm nghiên cứu bổ sung hệ số ảnh hưởng DE khi tính cỡ mẫu.

- Số lượng sinh viên mỗi chuyên ngành được phân bố đồng đều, phù hợp với số lượng và tỷ lệ sinh viên các chuyên ngành hiện đang học tập tại trường.

+ Phương pháp thu thập thông tin

Trước tình hình diễn biến phức tạp của dịch bệnh COVID-19, để có thể hoàn thành được cuộc khảo sát, nhóm nghiên cứu chúng tôi tiến hành phương pháp thu thập thông tin bằng phiếu câu hỏi trên nền tảng trực tuyến Google form

Các bước tiến hành

- Bước 1: Xây dựng mẫu phiếu câu hỏi

Dựa trên lý thuyết về xây dựng mẫu phiếu điều tra và cơ sở lý luận, mục tiêu của đề tài, chúng tôi tiến hành xây dựng phiếu câu hỏi kèm theo các đáp án trả lời rõ ràng, dễ hiểu. Nội dung câu hỏi theo đúng cấu trúc nghiên cứu, các câu hỏi được thiết kế nhằm đánh giá thái độ, kiến thức của sinh viên Trường Đại học Y Dược Thái Bình về việc tiêm vaccine.

- Bước 2: Phát phiếu điều tra

Trong tình hình của đại dịch COVID-19, các sinh viên không đến được trường nên nhóm nghiên cứu tiến hành phát phiếu điều tra trên nền tảng trực tuyến để đảm bảo tính thuận tiện và an toàn.

Các đối tượng nghiên cứu điền phiếu khảo sát trong thời gian nghiên cứu.

+ Xử lý số liệu

- Số liệu được thu thập trên nền tảng trực tuyến Google form được chuyển thành dạng bảng Excel, sau đó chuyển bảng số liệu sang phần mềm SPSS 20.0 để mã hóa, làm sạch và phân tích.

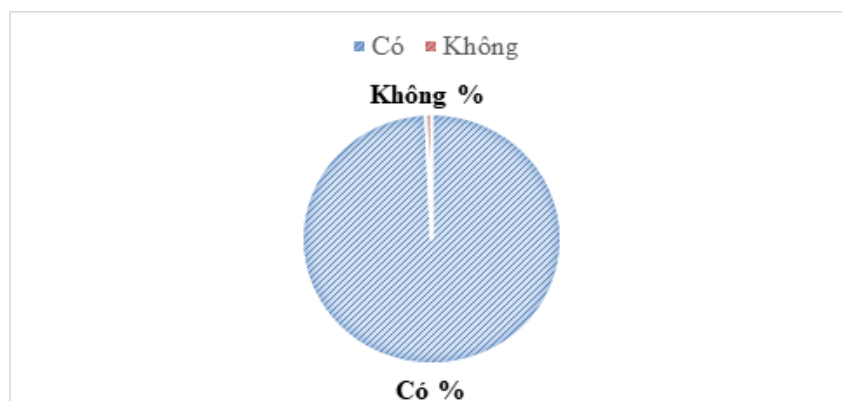
- Các biến định tính được trình bày dưới dạng % gồm các biểu đồ, bảng hai chiều, ...

III. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Bảng 1. Thông tin chung về nhân khẩu học (n=1200)

	Chỉ số	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Giới tính	Nam	360	30,0
	Nữ	840	70,0
Khối học	Năm thứ 1	218	18,2
	Năm thứ 2	205	17,1
	Năm thứ 3	214	17,8
	Năm thứ 4	216	18,0
	Năm thứ 5	192	16,0
	Năm thứ 6	155	12,9
Dân tộc	Kinh	1010	84,2
	Khác	190	15,8
Độ tuổi trung bình	21,6 $\pm$ 1,926		

Nhận xét: Bảng 1 cho thấy, số sinh viên tham gia trả lời phiếu khảo sát đa số là nữ (70%); Sinh viên tham gia khảo sát phân bố đều giữa các khối học; Dân tộc Kinh chiếm đa số (84,2%); Độ tuổi trung bình là $21,6 \pm 1,926$ (18-24 tuổi).

Biểu đồ 1. Tỷ lệ sinh viên đã từng biết đến vaccine phòng bệnh COVID-19

Nhận xét: Theo số liệu biểu đồ 1 có 99,3% sinh viên đã từng biết đến vaccine phòng COVID-19.

Bảng 2. Mức độ quan tâm của sinh viên đến vaccine phòng bệnh COVID-19 (n=1200)

Mức độ quan tâm	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Rất quan tâm	631	52,6
Quan tâm	509	42,4
Quan tâm một phần	57	4,8
Không quan tâm	3	0,2
Rất không quan tâm	0	0,0

Nhận xét: Sinh viên quan tâm đến vaccine phòng bệnh COVID-19 ở mức độ rất quan tâm (52,6%) và quan tâm (42,4%).

Bảng 3. Mức độ đồng ý của sinh viên về tiêm vaccine phòng bệnh COVID-19 (n=1200)

Mức độ quan tâm	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Rất đồng ý	516	43,0
Đồng ý	604	50,3
Đồng ý một phần	71	5,9
Không đồng ý	9	0,8
Rất không đồng ý	0	0,0

Nhận xét: 39,9% sinh viên rất đồng ý và 54% đồng ý tiêm vaccine phòng COVID-19

Bảng 4. Kiến thức sinh viên về đối tượng nên được tiêm vaccine phòng COVID-19 (n=1200)

Đối tượng	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Tất cả mọi người	723	60,3
Người không có tiền sử mắc bệnh mạn tính	36	3,0
Người không có tiền sử dị ứng	131	10,9
Người có nguy cơ cao mắc COVID-19	269	22,4
Không biết	27	2,2
Khác	14	1,2

Nhận xét: 60,3% sinh viên cho rằng tất cả mọi người nên được tiêm vaccine phòng COVID-19.

Bảng 5. Kiến thức sinh viên về phản ứng toàn thân sau tiêm vaccine phòng COVID-19 (n=1200)

Phản ứng	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Mệt mỏi	1023	85,3
Đau đầu	788	65,7
Đau cơ	820	68,3
Đau khớp	434	36,2
Sốt	1063	88,6
Ớn lạnh	575	47,9
Buồn nôn, nôn mửa	553	46,1
Khác	8	0,7

Nhận xét: Sinh viên cho rằng phản ứng toàn thân sau tiêm vaccine nhiều nhất là sốt (88,6%) và mệt mỏi (85,3%).

Bảng 6. Kiến thức sinh viên về phản ứng tại chỗ sau tiêm vaccine phòng COVID-19 (n=1200)

Phản ứng	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Đau	729	60,8
Đau khi chạm vào	527	43,9
Sưng (cứng) và tấy đỏ	688	57,3
Sưng hạch bạch huyết trên vùng cánh tay đã tiêm	401	33,4
Không biết	141	11,8
Khác	2	0,2

Nhận xét: Sinh viên cho rằng phản ứng tại chỗ sau tiêm là đau (60,8%), phản ứng sưng (cứng) và tấy đỏ (57,3%).

Bảng 7. Kiến thức sinh viên về phản ứng nặng sau tiêm vaccine phòng COVID-19 (n=1200)

Tai biến	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Sốt cao (>38 độ)	754	62,8
Co giật	630	53,5
Sốc phản vệ	1048	87,3
Huyết khối	280	23,3
Áp xe	230	19,2
Không biết	48	4,0
Khác	2	0,2

Nhận xét: 87,3% sinh viên cho rằng sốc phản vệ là tai biến nặng sau tiêm phòng.

Bảng 8. Kiến thức sinh viên về xử trí tai biến nặng sau tiêm vaccine phòng COVID-19 (n=1200)

Xử trí	n	%
Báo ngay cho nhân viên y tế	400	33,3
Cần đến bệnh viện ngay để được cấp cứu kịp thời	798	66,5
Không làm gì	5	0,4
Khác	1	0,1

Nhận xét: 66,5% sinh viên nghĩ rằng với trường hợp xảy ra tai biến nặng sau tiêm vaccine cần đến bệnh viện ngay để được cấp cứu kịp thời.

VI. BÀN LUẬN

Trong tổng số 1200 đối tượng nghiên cứu có tuổi trung bình là $21,6 \pm 1,926$. Tỷ lệ sinh viên nữ (70,0%) tham gia nghiên cứu nhiều hơn sinh viên nam (30%). Kết quả này tương tự với nghiên cứu của tác giả Nguyễn Khánh Thị Liên tại Đại học Y Hà Nội năm 2020 [1]. Sinh viên của các khối học phân bố đồng đều. Nhiều nhất là sinh viên năm nhất (18,2%) và ít nhất là sinh viên năm thứ 6 (12,9%). Sinh viên dân tộc Kinh chiếm đa số (84,2%), còn lại bao gồm một số dân tộc khác như Tày, Mường, Thái... (15,8%). Thái Bình là một tỉnh thuộc khu vực đồng bằng sông Hồng. Trường Đại học Y Dược Thái Bình đã thu hút sinh viên các tỉnh lân cận tham gia học tập, ngoài ra còn có một số tỉnh miền núi phía Bắc. Do đó, sinh viên dân tộc Kinh chiếm tỷ lệ lớn tại trường.

Đa số sinh viên đã biết đến vaccine phòng COVID-19 chiếm tỷ lệ 99,3%, chỉ có 0,8% sinh viên chưa từng biết đến vaccine phòng COVID-19. Có tới 95,0% sinh viên quan tâm hoặc rất quan tâm đến vaccine phòng COVID-19, trong khi tỷ lệ sinh viên quan tâm một phần hoặc không quan tâm đến vaccine phòng COVID-19 chỉ chiếm 5,0%. Do hạn chế về mặt thông tin cũng như vẫn còn một số lượng sinh viên chưa quan tâm đến vaccine phòng COVID-19 mà vẫn còn tỷ lệ sinh viên chưa từng nghe tới vaccine này. Điều này là một yếu tố ảnh hưởng đến việc tiêm chủng vaccine phòng COVID-19 cho sinh viên.

Sinh viên cho rằng tất cả mọi người nên được tiêm vaccine phòng COVID-19 (60,3%). Bên cạnh đó có 2,3% sinh viên không biết đối tượng nào nên được tiêm vaccine. Theo các nghiên cứu đã chỉ ra bất kỳ nhóm đối tượng nào cũng có nguy cơ mắc COVID-19 không phân biệt về lứa tuổi, giới tính. Tuy nhiên, nguy cơ của các đối tượng lại có sự khác nhau vậy nên đã có những hướng dẫn về các đối tượng ưu tiên trong việc tiêm vaccine phòng COVID-19, đó là các đối tượng dễ mắc bệnh, dễ tổn thương bởi bệnh như: người cao tuổi, người có bệnh lý nền nặng, nhân viên y tế.

Bộ Y Tế đã ban hành hướng dẫn về những nhóm cần trì hoãn tiêm chủng và chống chỉ định tiêm. Trong đó, với đối tượng cần trì hoãn tiêm vaccine COVID-19 gồm: người có tiền sử rõ ràng mắc COVID-19 trong vòng 6 tháng, người đang mắc bệnh cấp tính, phụ nữ có thai dưới 13 tuần; nhóm chống chỉ định tiêm vaccine gồm người tiền sử rõ ràng phản vệ với vaccine phòng COVID-19 cùng

loại (lần trước); Có bất cứ chống chỉ định nào theo công bố của nhà sản xuất.

Hỏi về phản ứng toàn thân sau tiêm, sinh viên cho rằng là sốt (88,6%) và mệt mỏi (85,3%), đau cơ (68,3%), đau đầu (65,7%). Cơ bản sinh viên đã tìm hiểu những phản ứng toàn thân sau tiêm phòng COVID-19 và có cách xử trí đúng. Các biện pháp xử trí thường đơn giản và dễ dàng thực hiện mà không cần nhiều người nhưng sẽ đem lại hiệu quả cao đồng thời tránh lãng phí nguồn lực.

Về phản ứng tại chỗ sau tiêm, phần lớn sinh viên cho rằng là đau (60,8%), sưng và tấy đỏ (57,3%), đau khi chạm vào (43,9%). Bên cạnh đó, có 11,8% sinh viên không biết những phản ứng tại chỗ sau tiêm. Phần lớn sinh viên cho rằng xử trí phản ứng tại chỗ sau tiêm vaccine phòng COVID-19 là báo cáo ngay cho cán bộ y tế gần nhất (66,6%) và theo dõi diễn biến của phản ứng (60,7%). Sinh viên đã tìm hiểu cơ bản những phản ứng có thể xảy ra sau tiêm vaccine phòng COVID-19. Bởi vậy mà các buổi tập huấn xử trí các phản ứng sau tiêm là cần thiết đối với các bạn sinh viên, giúp các bạn nắm rõ được quy trình xử trí các phản ứng và xử trí được một số phản ứng sau tiêm mà chưa cần phải báo cho cán bộ y tế.

Sinh viên tham gia khảo sát cho rằng sốc phản vệ là tai biến nặng sau tiêm phòng (87,3%), tiếp đến là sốt cao (62,8%), co giật (53,5%). Có 66,5% sinh viên lựa chọn đưa đến cấp cứu kịp thời là cách xử trí trong trường hợp này. Sinh viên đã có kiến thức nhất định về tai biến nặng sau tiêm cũng như cách xử trí. Quy trình xử lý sốc phản vệ đã được đưa vào giảng dạy và thực hành của nhiều môn học cơ sở khám chữa bệnh, bởi vậy mà sinh viên đã hiểu được nguy cơ mà sốc phản vệ mang lại cũng như việc thực hiện đúng quy trình xử lý sốc phản vệ.

V. KẾT LUẬN

Qua phân tích kết quả nghiên cứu, chúng tôi rút ra một số kết luận sau:

- Có 99,3% sinh viên đã biết đến vaccine phòng COVID-19.
- Có 52,6% sinh viên rất quan tâm đến vaccine phòng COVID-19.
- Có 60,3% sinh viên cho rằng tất cả mọi người nên được tiêm vaccine phòng COVID-19.
- Sinh viên cho rằng phản ứng toàn thân sau tiêm vaccine là sốt (88,6%) và mệt mỏi (85,3%).